

Strelski napadi: kako se o tem pogovarjati z otroki?

Avtor Ma. R. 05. Maj 2023 07:29

Pretresljivo streljanje na osnovni šoli v Beogradu v sredo, zdaj pa še strelski pohod v okolici srbske prestolnice. Številne smrtne žrtve krutih dejanj, ki si jih težko razložimo že odrasli, kaj šele otroci. A tudi o teh stvareh se je treba pogovarjati. Psihologinji dr. Mateja Hudoklin in dr. Ljubica Marjanovič Umek razlagata, kako.

Trinajstletni učenec sedmega razreda osnovne šole Vladislava Ribnikarja v središču Beograda je v sredo zjutraj [v streljanju v šoli ubil osem učencev in varnostnika](#). V četrtek zvečer pa je 21-letnik začel streljati v srbski vasi Dubona in tako [ubil najmanj osem ljudi](#). O takšnih primerih smo običajno brali v novicah iz ZDA, iz naše bližnje okolice pa so zelo redke.

Kako se z otroki pogovarjati o takšnih dogodkih, ki so se zgodili v Srbiji, in kako se pravilno lotiti pogovora o teh temah?

Specialistka klinične psihologije dr. **Mateja Hudoklin** razlaga, da morajo biti starši na razpolago otrokom, pogovor pa je treba prilagoditi starosti otroka. Pravi, da je na primer ob tragičnem streljanju na beograjski šoli treba izhajati iz tega, kaj otroke skrbi, kaj jih zanima in kako razmišljajo v povezavi s tem dogodkom. "Nekaterih otrok se takšne stvari ne dotaknejo veliko, druge lahko zelo zaskrbi. Otroci se o tem pogovarjajo tudi med seboj in imajo teorije ter mnenja. Morda poslušajo odrasle v svoji okolici, ki imajo različna mnenja o tem," pojasnjuje Hudoklin. Iz odgovorov, kako razmišljajo o dogodku, se nato nadaljuje pogovor, svetuje Hudoklin.

Mateja Hudoklin (osebni arhiv)

Otroku je treba razložiti, kaj se je zgodilo, brez nepomembnih podrobnosti

Tudi profesorica razvojne psihologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani dr. **Ljubica Marjanovič Umek** v ospredje postavlja pogovor, prilagojen starosti otroka. Pri tem se ji zdi pomembnejše, da se pojasni ozadje dogodka kot pa samo dejanje.

"Dejanje tako ali tako lahko samo obsodiš. Vsak normalen človek ga, ne nazadnje ga obsoja tudi otrok in nihče ne misli, da je junak. Pomembna pa so ozadja. Takšnih pogovorov manjka," meni Marjanovič Umek.

"Sedem- oziroma osemletnemu otroku je že treba razložiti, kaj se je zgodilo, brez dodatnih ugibanj. Bolj ključno pa se je nato pogovarjati o tem. Kako otrok razume, zakaj bi se to lahko zgodilo. Kako razmišlja, da so se počutili ostali otroci. To je vrh ledene gore in

pomembno je, da se otroci pogovarjajo s svojimi bližnjimi – starši, učitelji in vrstniki,” pojasni Marjanovič Umek.

Po njenem prepričanju je iz te krute lekcije pomembno otrokom razložiti, da takšnih bremen ne bi smeli nositi sami. “Predvsem na primarni preventivi se je treba pogovarjati in otrokom razlagati, pojasnjevati ter razvijati njihovo občutljivost do drugih, razvijati sočutje in jih postavljati v različne vloge,” izpostavlja Marjanovič Umek.

Pri nas običajno žrtve agresivne do sebe

Mateja Hudoklin, ki vodi Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Ljubljana, se pri delu redno srečuje z otroki, ki so žrtve medvrstniškega nasilja.

“Imamo ničelno toleranco do nasilja, na neki deklarativni ravni. Velikokrat pa se obrne stran oziroma se zmanjšuje pomembnost medvrstniškega nasilja, ki je lahko zelo subtilno, zelo nevidno na prvi pogled. Poteka lahko v živo in prek družbenih omrežij oziroma drugih tehnologij. In ne sme se ga podcenjevati,” opozarja. V Sloveniji oziroma v našem prostoru so sicer pogostejši primeri, ko so žrtve tovrstnega nasilja agresivne do sebe – samopoškodbe in samomor.

Pri primeru v Srbiji pa se je [13-letnik](#) agresivno odzval navzven, dodaja.

S stiskami se vsak posameznik spopada različno, nadaljuje Hudoklin, ob tem pa se s posnetki nasilja posameznikom dviguje toleranca do nasilja. Tako se po njenem mnenju mladi adaptirajo na takšne vzorce in postajajo manj občutljivi. Eden takšnih primerov je bil [nedavni pretep mladostnic v Celju](#).

“Zelo pomembno je, kaj se dogaja v družinah. Družine in funkcioniranje družin ter vzorci, ki jih imamo v družinah. Vedenje staršev je model za otroke, kako bodo reševali težave. In tukaj lahko starši nekaj naredijo. Na drugi strani pa tudi šole – kakšna pravila veljajo in kakšne zglede dajejo,” še meni Hudoklin.

“Otroci niso dovolj opremljeni, ko se lotijo zaslonov”

Marjanovič Umek posebno težavo vidi tudi v digitalizaciji, ki lahko mladostnikom zamegli mejo med resničnostjo in virtualnostjo. Po njenem mnenju je treba pri otrocih, čeprav je pomembna gradnja zaupanja, preveriti, s čim se ukvarjajo na zaslonih (pametnih telefonih, tablicah in drugih napravah, kjer konzumirajo vsebine različnih aplikacij, op. p.).

“To ni popolnoma nepomembno. Pri večini otrok se ne bo zgodilo nič. Vendar so lahko pri določenih šibkejših posameznikih, ki niso dobro opremljeni z realnostjo, vsebine na zaslonih (predvsem družbenih omrežjih) usodne. In vodijo v neko dejanje, ki ga seveda niti on ni želel, kaj šele njegove žrtve,” izpostavlja težave, povezane z družbenimi omrežji.

“Otroci niso dovolj opremljeni, ko se lotijo zaslonov. Ne morejo razlikovati, kaj je v resničnem svetu in kaj v virtualnem. Otroci se morajo znajti v realnem svetu, morajo znati komunicirati z vrstniki. Njegova (pri desetih letih) referenčna skupina je vrstniška skupina. Če se otrok ne znajde v tej skupini, če nima izkušenj, če ni nič naredil, da bi bil vključen, je to zato, ker nima socialnih veščin. Teh pa nima, ker jih ni vadil. To je treba vaditi od malčka naprej in vadi se jih z vrstniki,” razlaga Marjanovič Umek.

Še vedno strah pri starših, da bodo otroka drugače obravnavali

Po njenih besedah pri nas še vedno obstaja strah pri starših, da bodo otroka obravnavali drugače, če bodo strokovni službi oziroma v šoli povedali za težave, ki jih opažajo pri svojih otrocih.

“Zgrajeno mora biti zaupanje. Doma in v šoli. Otrok se mora v šoli dobro in varno počutiti. Vse se to se ustvari s komunikacijo – da otrok ve, da ne bo zaradi tega kaznovan, da se starš, ko nekaj opazi pri otroku, ne boji odpreti v pogovoru s strokovnjaki in učitelji. To kaže, da nismo poštene drug do drugega in da nismo dovolj odprti in čustveno občutljivi,” meni profesorica razvojne psihologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Prvi znaki, da je morda nekaj narobe, se lahko pokažejo že tako, da je otrok raje doma kot na igrišču z vrstniki, opozarja Marjanovič Umek. Lahko se ni vključil ali se je poskušal vključiti, pa je naletel na negativno izkušnjo.

“Če se stvari nalagajo, lahko eskalirajo. Tudi pri otrocih, pri katerih mogoče tega ne bi pričakovali,” še pojasnjuje.

Vir: N1, 5. maj 2023